

MEGJELEN
minden
P É N T E K E N .

Előfizetési díj:
Egész évre... 6 frt. —
Fél évre... 3 „ —
Negyed évre... 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi heti lap.

Felelős szerkesztő és kiadó: Gróf CSÁKY ALFONS.

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utcán 2256 sz.
KÉZIRATOK
nem adatnak vissza.

Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

II. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1878. OCTOBER 25.

43. SZÁM.

A költő titka.

Költő nem ír a nagyvilágnak,
Kezdeté, ezéjja: — önmaga;
Szívéből jön, szívébe tér meg
A dal tövise, illata.
Amit fájó szavakkal elmond,
Másnak nem oly vigasztaló;
Mert elvegyül, napfényre jutva,
Egygyé lesz álom és való.

Jár-kel, bolyong; de nem dicsőség,
Nem földi kincs, amit kutat:
A mennybe, tiszta szellemekhez
Keresi a legszebb utat.
Mégvérszi kő, gunyolja ember,
Szemben, nyomában a vihar;
De ő lelkének örök-életet
Jósol hülő ajkaival.

Költő nem ír a nagyvilágnak;
Élete is csak töredék:
Egy elhullott gyöngy szelleméből,
Mely később fog ragyogni még!
Míg ő nem hal meg, szíve mélyén
Maradnak a legszebb dalok;
Oh mert neki a múzsa csókja
Csak akkor édes, ha titok.

Rudnyánszky Gyula.

A divathölgy.

— Épületes történet. —

Közli Hang Ferencz.

I.

Egy budai kávéház.

Amit mindennap látunk, amiről mindennap halunk, akár Berta, akár Kuniginda névvel kezdhethük, minegy: mert az olvasó sem egyiket, sem másikat nem; smervén, a neki tetsző, vagy nem tetsző szereplőnek

önmaga ad nevet és így lehet az Orsola vagy Kordula is. Azonban e történet hősnőjének a szegény Bertának nevének még csak képzeletben sem változtathatja meg: mert elolvasván e történetet igazat ad nekünk, hogy Berta szegény volt.

Mindig boldogabb az, ki adhat, mint aki kap; az égett ember, ha kétszer leég, kétszeresen szána-lomraméltó; a szegény lány, ki egyszer hajótörést szenvedett, még szánaalomra és segelyre számolhat, de másod, harmadizben már alig lel hajóra, mely mentő-csolnakára venné, mert égett ember és szegény leány közt, valamint leégés és hajótörés közt, óriási különbség van. Mindez pedig sem allegoria, sem mythologia, hanem fájdalom, valóság, mely bizonyításra nem szorul.

Hogy mindennapi dologról írunk, ezen olvasóim ne csudálkozzanak, mert mit törődünk azzal, ha mások már százszor s ezerszer is irtak ilyesmit?... Hiszen ha csak ritkaságokat kellene írni, akkor nem olvasnának önök egyebekről, mint az üstökösökről, a női hüsegről, a féltékeny férjekről s másféle fehér hollókról. Ha tetszik önöknek e szomorú történet, meg vagyunk elégedve, mitsem törődve a fölött, hogy már mások is irtak ily szomorú-vagy még szomorubakat. Az életben úgy, mint a szinpadon egy s ugyan azon történetet százszor is látjuk és halljuk s új kedvesünk vagy új feleségünkkel újra kezdjük a számtalanszor eljátszott darabot, drámát, szomorú vagy vigjátékot.

Ez igen természetes, miután misem új a nap alatt. Emberek és szokások a világ kezdetétől fogva mai napig a régiek.

Azonban, — fogja valaki kérdezni, — mit lehetne mondani, vagy írni arról, ki szegény? — És mégis egy szerencsétlen leány nagyobb részvétet akarván gerjeszteni, midőn a vármegyénél kedveseért esdett, éneklé: „Szegény vagyok, azzal kezdem panasom.“ Ez valóban szegény volt, miután nem tudta, hogy a szegénység sok helyen hitvány ajánló levél.

És mégis Berta kisasszony gazdag volt erényesség és szépségben. Természetesen addig, ameddig... Sőtétkék szeméből naivság és ártatlanság mosolygott; a megszólhatlanság hírében állott, habár foglalkozásánál

fogva annak ki volt téve. — De bármily szép és bármily erényes volt is, mégsem lehetett őt a nők koronájának nevezni, miután voltak és vannak szebbek is, mint milyen ő volt; mert a szép, szebb és legszebb eszménye egyéni izlés dolga.

Mégis Berta kisasszony a kávéházi pénztárnoknő oly szép volt, hogy azt szóval kimondani, vagy leírni nem lehet. Csak az, kit szeme tüze s bájos mosolya leigézett, — miként e sorok íróját is, — volt képes felfogni, mily hatalmas, mily hódító szépség volt. Hogy engemet is, ki e történetet husz év múlva írom, hatalmába nem kerített s vasallusává nem tett, egyedül az ő hibája volt, miután könnyen tehetette volna.

Az ötvenes évek közepén, midőn Budapest és vele az egész ország ugynevezett ostromállapotban volt, — miről azonban a jelen nemzedéknek s nemes ifjuságnak talán fogalma sincs, — midőn a főváros nyilvános mulatóhelyei estenkint kilencz, tíz órákor, kivételesen tizenegy és ritka engedély mellett tizenkét órákor zárattak be, egy budai kávéház a lánczhyd közelében, az ugynevezett törzsvendégeknek tíz-tizenegy óráig rendesen nyitva állott.

A kávéház az akkori idők és kívánalmakhoz képest kényelmes volt, amennyiben butorzata két tekeasztal, legalább is tíz-tizenkét kisebb-nagyobb asztalból állott, melyek egyikén hirlapok feküdtek, természetesen csak német hirlapok, az akkori budai divat kívánalmai szerint. Most már husz év óta, ott is másként van a dolog, mint azóta mindenütt a világon.

Azonban az emberek mindig emberek voltak és maradtak; sokan akarták már a világot sarkaiból kifordítani, de nem lehetett; az ötvenes években az ostromállapot alatt nem lehetett faggyugyertyával a szurony ellen menni, ma sem lehet — még milly-gyertyával sem.

Lámpagyújtás után néhány Pestről hazatérő budai polgár és polgárné tért be az említett kávéházba, maguk és gyermekeiknek kávé és kiflit rendelvén. Hét-nyolcz órákor betévedt a várból egy-egy technikus, vagy felsőgymnasiumi tanuló, néhány órai tekezésre, közben-közben a kávé szép leányának, Kamilla kisasszonynak udvarolva, ki azt minden fiatal embertől nemcsak szívesen fogadta, de sőt követelte. De miért is ne követelte volna, midőn a szépség dicsérete s a mézes szavak mindenkitől, legyen a hizelgő szép vagy nem szép, jól esik. Ehez járul még azon általános szokás, mely szerint egy üzlethelyiségben, mely épen kávéház, a pénztárnoknőnek ép úgy kell hajlongania, mint bizonyos gyps vagy porcellánból készült macskáknak. Mikhez ifju Dumas szerint némileg hasonlítanak is, amennyiben a nők, miként a macskák is, minden idő és minden körülmény közt talpra esnek.

A már említett időszakban estenkint nyolcz órákor Budán a Vizivárosban úgy, mint másutt általános katonai takarodó volt, nemcsak a katonákra, hanem a polgárookra nézve is. Vagyis a debreczeni civis szerint

beállott azon időköz, melyben csak a korhelyek járkálnak, vagy a költők szerint holdvilágos éjeken a szerelmesek. Sajátságos, mintha a szerelem a sötét éjeken nem is látszanék...

Ilyenkor, vagyis az említett katonai takarodó után a kávéház egyik szöglethelyiségében teritettek, hol a kávé és neje, leányuk Kamilla és Berta kisasszony vacsoráltak.

Ki volt Berta?

Egy halvány szépség, egy igénytelennek látszó fiatal leányka, a kávéházban jelentéktelen egyéniség, mivel nem is volt szokás szóba állni, ki a pénztárnál a kávé, puncs, thea sat. adagjait jegyezgette s kis kezével a czukoradagokat rendezte. Vagyis saját kis körében épen oly fontos szerepe volt, mint bármily részvénytársulati ellenőrnek.

Hogy nem volt szokás vele szóba állni, a háziak, t. i. a kávésné és Kamillának irántai ellenszenve akarta, kik egyedül kívánván napként ragyogni, holdvilágot nem tűrtek.

De miért is nézték volna nyugodtan, hogy a bécsi szülőktől származott és szerintük elhanyagolt nevelésű, általuk szolgálatba vett leánykával valaki barátságosan, vagy szívesen társalkodjék? Midőn ehhez kizárólagosan csak a család szemefényéne a bájos Kamillának lehetett jogos igénye? Ki ha naponkint tündöklött is, nem homályosította el Bertát sem szépségben, sem szellemben, legfőlebb uralkodási vágyban, midőn például kötőtűjét véletlenül vagy szándékosan leejtette, büszkén nézvé körül, hányan ugornak fölemelésére. Egy hasonló alkalommal és esetben e sorok írója teljesen mozdulatlanul maradt, midőn Kamilla valamit elejtvé, föl nem emelte, míg Bertának fölemelte volna.

Miért? — Mert előbbi követelte, utóbbi pedig zarvarba jött, hogy ily alkalommal bárki csak mozdult is előtte.

Különben, hasonló dolgok csak csekély jelenségei a női uralkodásvágnak, lévén a női pikanteria végtelen hazájában ezer meg ezernyi sokkal nagyobb, mondhatni óriási törekvések a férfiak leigézése, lelánczolása és iga alá görnyesztésére. Boldog, ki mindezekelőtt fejét hajtja, de boldogabb, ki fölemeli, mint a világtörténelem mindkét esetre számos példát nyújt.

Térjünk vissza a kávéházba.

Naponkint esti nyolcz óra után, midőn a kávé család a vacsorától fölkelt, egymásután érkeztek a törzsvendégek: holmi rozsul díjazott vagy nyugdíjban levő hivatalnokok, kereskedők, iparosok sat. Kalabriász, pikett, sakk és teke voltak az ezutáni időöltés tárgyai. Ha ilyenkor véletlenül valamely Pestről hazatérő elkésett idegen tévedt a kávéházba, a jelenlevő törzsvendégek által csaknem kinézetett, sőt onnét holmi, csak az illetők által értett élczekkel is kifelé tuszkoltattott.

(Folyt. köv.)

A nők a műveltség és jogtörténetben.

I.

Igen élénken foglalkozik korunk a nő-emancipáció kérdésével, azaz a nők szereplésével a nyilvános társadalmi életben; e kérdésről a nagy közönség különféle képen vélekedik, a nélkül hogy ismerné alapját annak, mi e kérdés megvitatására okvetlenül szükséges.

Oly nők, kik körülményeink különféleségénél fogva, utalva vannak, hivatásukat követve maguknak jövőt alapítani, természetes és jogos igyekecsük és daczára a helyes elmékedésnek, sokszor a legkülönösebb szélsőségekre jutottak és oly dolgokat tettek, melyek a jó izlés és józan gondolkodással homlok-egyenest ellenkeznek.

Nem feladatunk és akaratunk polemiába bocsátkozni e kérdés felett és ama módokat kritizálni. Olvasóinknak tetszését véljük megnyerni, midőn a nő-emancipáció kérdésénél figyelembe veendő nézeteket tárgyaljuk és helyes világitásba helyezzük.

Mint minden kulturtörténelmi kérdésnél a legjobb kiindulási pont a múltban a történelmi fejlődésben keresendő, nekünk is főfeladatunk mindenek előtt a nő-emancipáció fontosságát történetileg kutatni, hogy meg tudjuk, mily állást foglaltak el a nők, a különféle népek állama és társadalmában.

Ezután legjobban megítélhetjük hogy ama követelmények, melyeket ma az állam és társadalomban teszünk, jogosak és keresztül vihetők-e vagy nem?

Mindenek előtt azonban a két különböző nem fizikai tulajdonait és természeti különbségeit kell megfigyelnünk, melyel már maga a természeti — amint látszik — a társadalmi fejlődés feltétlen egyenlőségét célozta.

Tudományosan ki van mutatva, hogy a férfi testében a szilárd, a nőében a folyékony részek túlnyomók. A csont mennyisége a férfínál az összsúly tiz százaléka, míg a nőnél csak nyolcz, és minden szilárd állomány, a porcok, az izmok, a köröm sőt a bőr is sokkal keményebb a férfínál; a nők bőre igen puha és nyulékony. A légzési szervek és hozzá tartozók erősebbek és energikusabbak, a szív nagy s az ereken keresztülhajtott vérhullám erősebb mint a nőknél. A vér képződése a táplálkozási szervekből erősebb a férfínál, ámbár a nőnél gyorsabb. A nők idegrendszere sokkal gyengébb s innen ered a sok idegbetegség, (hysteria és mások, melyek kizárólag a nőknél észlelhetők) az epilepsia vagy gyakori ájulások, melyek a nőknél gyakrabban fordulnak elő, mint a férfiaknál. E természeti különbségek eredménye az, hogy a nő általán érzékenyebb és fogékonyabb külső behatásokra, míg a férfi gondolkozóbb

Kútforrások: Schlosser „Weltgeschichte“; Dr. Erich S.: „Die Frauen in der Culturgeschichte.“ Salamon Ferencz történelme; Kerégyárté: Magyarország Kulturtörténelme; Reden Bannó „Zeitfragen für den Familienkreis“ című műve és Dr. Thalloczy Lajos: Abafi Mihály és udvara.

és szellemileg nagyobb működést képes kifejtteni. A nő hamar izgatott lesz, de a benyomás hamar el is mulik, míg a férfira nehezebben; de erősebben és tartósan hat. Psychologiailag ebből az következik hogy a nőknél a simpathia, a férfiaknál az antipathia erősebb, — hogy a nő szerepköre a szerelem és odaadás, míg a férfié a küzdelem. A férfi határozottabb tenni, — a nő kitartóbb tűrni.

Gyakran állítják, hogy a nő mélyebbre sülyedhet és magasabbra emelkedhetik mint a férfi, és a mondottakból ez lélektanilag is indokolható. A nő érzékenyebb és fogékonyabb s így nála a rossz behatások is kevés ellentállásra találnak, — épen így jó, éltető és magas hatásos befolyások mélyebben hatnak és a nő életére jótékonyak. A nő a társadalomban egy inkább befelé irányuló, csupán közvetlen környezetére szorított működés kifejtésére, míg a férfi arra van hivatva, hogy kifelé hasson és küzdjön a lét ellenségeivel. És ami a nőt családi szűk körébe leginkább szorítja, az gyermekeinek táplálása, nevelése és fejlesztése. Ezen általános föltételekből kiindulva — melyek különben kivételeknek vannak alávetve — minden népnél szokásai és törvényei szerént meg van állapítva a nők társadalmi állása, mely ha olykor alávetett, nem a férfiak uralomvágya — mint mondani szokás — hanem a természeti fejlődés és az ember teremtési törvényének kifolyása.

Ezen általános törvény azonban a különböző idők különféle népeinek szokásai és törvényei szerént igen különbözők voltak és a nőkre nézve gyakran nagyon igazságtalanul módorultak. A biblia a férfit mondja az első teremtménynek, a nőt pedig a második és befejezőnek; a nőt a férfi társának és segítségének festi, mely az ő lényéből alkottatott és mint valami levezetettnek, másolatnak, gyengébbnek és tökéletlenebbnek kell lennie az eredetnél. Így tehát a nő, mint a férfi társa azonnal egy egészen különös és jellemző befolyást gyakorol reá és pedig — már megbocsátanak a t. olvasónők — nem jó irányban, minthogy a férfit elcsábítják és a törvény iránti engedetlenségre készítetik, hol természetesen ismét a kigyó a roszra vezető, melynek sugdosására hajlandóbb a nő, mint a férfi. Az engedetlenség következményeiért felelősségre aztán ott hagyják a férfit a feldühödt istennel szemben, mialatt a nő ravaszul kicsuszik. De amint az ítélet kihirdetve a paradicsom elzárva, ismét megosztják önfeláldozólag az élet fáradozásait a küzdelemre itélt férfiival. A biliai felfogás, az első ember teremtésének történetéből kiindulva, megtalálható a nő állására nézve a legrégebbi népeknél különösen a hébereknél. A nő a férfitől származott, tehát annak szolgáljon és engedelmeskedjék.

A nők állása a hébereknél ezen felfogásból indul ki és teljesen a családkörbe zárt. Az államnak és nyilvános társadalomnak nem élt a nő, minthogy élete, létjoga és mulatsága, melyet neki férje ad a vallás és állam törvényei által védetnek. A család körében férje, ura és bírója egyszersmind mert őt táplálja s épen úgy kitilthatja a családból, ha méltatlannak tudja vagy gondolja, mint ahogy magához emelte. A férjnek mint független és a nőnek mint alárendelt félnek viszonyában

következik, hogyha a férfi mint középpont körül több nő csoportosul, azoknak egymás közötti állása a férj akaratától függ. A zsidóknál a többnejűség nem ütközött a törvénybe, bár a szokás mindinkább az egynejűséget követte. Ábrahám, második nejévé veszi Hagart, a törvénybe ütközés nélkül. Ezután ok nélkül elüzi a legborzasztóbb módon, Sára kivánatára. Épen így Salamon király, Zsidóország legszebb virágzásában sok feleséget tart.

(Folyt. köv.)

Függ az égen . . . .

Függ az égen felhő, csillag;
Száll a felhő, száll bolyongva,
Üzve, hajtva száz alakban,
Mint a gyáva élet gondja.

És a csillag változatlan,
Néz remegve, tündökölve,
Nézi égő csilagtársát,
Néz felhőre, néz a földre.

Látja égő szép szerelmünk'
Tündökölve változatlan',
És lát élni, mint a felhőt,
Üzve hajtva száz alakban!

Csengei Gusztáv.

Szüretkor.

— Egy hegyvidéki ember csevegése. —

A tavasznek van mosolygó zephirje, illatozó virága az ősznek jótékony napsugara, pirosuló gyümölcse és édes szőlőfürtje. Amaz az ábrándok, csapongó vágyak, emez a megállapodott, érett eszmék és gondolatok példázatát rejti magában. Mig előbb a tél burkaiból kiszabadulva pajzán, játszi örömmel élvezzük az első szép napot, keressük az első ibolyát, most nyugodt megelégedéssel szakítjuk le azt, a mit az élet viharai a nyár jégesői és záporai elől megmentenünk sikerült.

Hohó! Ilyen komor példázatokkal, elmélkedésekkel nem sokra megyünk, ha a szüret élvezeteit, gyönyöreit akarjuk magunk elé idézni a mellett a kosár szőlőfürt mellett, mely reánk nézve a szüretet képviseli. — Ki kell mennünk képzeletünkben a hegyoldalba, a borág-koszoruzta halmokra, hogy lássuk, milyen örömet szerez az embereknek, ama gyümölcs lezedése, melyből a mámort adó bor készül.

Ez fejti meg, miért oly vig ünnepély a szüret. Hiszen az aratást is lehetne ily vidáman ünnepelni, a repce-kaszálás is megérdemelné, hogy ünnepet képezzen, mert mind a kettő ép oly lényeges tételt képez a nem fagazdasági tőkében, mint a szőlő, mely hála a természet gondviselő kezének, nem csekély összeget hoz konyhánkra. Mért nem tesszük azt? Hát bizony csak azért, mert a buzából, repceből nem sajtolunk bort, mely

nélkül magyar ember nem létezhetik. „Bor nélkül sőt az élet, nincs vigalmunk itt alatt“ dalolja a lantos és igaza van. A habzó nektár elfeledteti velünk bűnkat, gondjainkat, csak akkor nézhetünk vidáman végig e szegény hazában, mikor a gondüző boroecska van előttünk. Ezért kell megünnepelnünk a bornak a születését, melyet magyarul szüretnek neveztek el.

Az már aztán igaz, hogy a szüret vig egy ünnep mindenfelé! Megélénkül a hegy, melynek lejtőjét karókhöz kötözve díszítik csipkés levelei annak a tőkének, melynek gyümölcse oly nemes nedűt tartalmaz. Vidám, pezsgő élet váltja fel a csendet, melyet csak a sereglyek lármája zavart meg egyébkor; a fehérre meszelt kolnák ajtajai megnyílnak és népessé lesz az egész vidék. Konganak a még üres hordók, melyeknek öblét nemsokára meg fogja tölni az édes must és a szüretelő vig leányok danájától visszhangzik a lég. Olyan vonzó, olyan gyönyörködtető van e képben, hogy alig tudunk neki ellentálni.

Sorról sorra haladnak felfelé a puttányosok s vigan szökelve lejtenek vissza, hogy a leszedett gyümölcsöt átadják annak a bölcs embernek, a kire a prés kezelése, meg a taposó van bizva s a ki szakértelemmel válogatja külön a „fehéret“ a „rózsától“, a „kadarkát“ a „kecskeszemütől.“ Azután ismét vissza, míg megtelnek a kádak, míg le vannak szedve a hamvas szőlőfürtök és csurog a nedv a prés alá helyezett hordókba. Tarka vendégsegreg járja be a hegyhátat, mulatságból beállva szedőknek, keresve egy-egy szép fürtöt, melynek hamvassága árulja el érettségét. Leánykacaj, férfidal hangzik, menyecske sűrög-forog, hogy jó ebédde!, vacsorával örvendeztesse meg a szüreti társaságot.

Ha aztán beborul az alkony és mi sem világít a hegyoldalban, mint a szétszórt kolnák ragyogó ablakai — távolról nézve megannyi földre hullott csilag — megszólalnak a mozsarak, pattogó rakéták gyujtatnak meg, szökdecselő tüzbekák ugrálnak fel a szőlőtők között s magasra felröppenő fénygolyók küldetnek az ég felé, melyekből tarka csillogású sziporkák hullanak alá a szüreti vendégek mulatságára.

Boldog a gazda, mert vendégei meg vannak elégedve, jókedvűek. Mindenki megtalálta helyét, kiki belejött a derültségbe, melyet ilyenkor nem kell erőszakolni. A pinczetokból előkerülnek a mohos palaczkok, melyeknek tartalma ugyanily vig ünnep kíséretében szüreteltett le egykor s a poharak egymás után ürítettnek ki. Csakhamar szilaj kedvvé változik át a vidámság. A fiatalok tánczra penderülnek s valóságos Bachus-ünnepet ülnek — modern stýlben. Az a kis leány ott, a ki máskor elmélázva, lesütött szemekkel tánczol a bálók termeiben, most ragyogó arcczal, örömmosolylyal lejt a felsöpört porondon s elnézi, ha tánczosa tuláradó jókedvében egy egy „csuhaja“ felkiáltással vonja magára a figyelmet.

Az öregek és a megérett fiatalok, több rendbeli agglegényekkel másfelé vonulnak és csoportokra oszólnak, mulatnak fesztelenül. Felhangzik a dal, fülébe huzza a cigány annak a nótázó urnak, ki megkopaszodott feje

daczára is oly fiatalnak érzi magát, mint ezelőtt huszonöt esztendővel, mikor még nejével — akkor csak jegyesével — először volt szüretben, ugyane kornában és ép oly csengő hangon éneklí, hogy :

Csipkés a szöllő levele,
Vártalak rózsám, késő este — —

Csakhogy akkor finom női hang fujta a diskantot, most pedig egyedül kell nótáznia a megvénült hazafi fiatal szívének. Erőt is vesz rajta az elkeseredés, oda nótáz a cigányoknak

Hej de ne huzzd
Minek is huznád —

És keserűségében olyan boldognak érzi magát, mert képzeletében végig huzódik mindazon szép mozzanat, melyet életében a szüretnek szereztek s melyek évről-évre újabb és kellemesebb napokat jegyeztek be emlékezete lapjaira.

Amott politizálnak erősen a „haza nagyjai.“ Tisza Kálmán, Andrásy, Philippovics és Rheinländer forognak közkézen s bizony ha nem állna ott a mindig megtelő kancsó, melyet meg lehet markolni, hogy a honfikebel felforranó dühét hideg borral öntsék le, bizony baj lehetne a dologból. De ott van az örökvidám agglégény is, a ki anekdotával üti el a dolgot, s kaczagásra kényszeríti az elboruló arcokat. Közbe közbe aztán nagyokat koczcintanak a mulatók, kiknek csapatját az idegen nászgyülekezetnek nézné. Hiába sirva vigad a magyar!

Kivül pedig égő tüzek mellett tanyáz a szüretelő népség, hallgatva nagy áhítattal egy-egy öszbeacsavardott Pista bácsi vagy Ágnes néni meséit, melyek olyan gyönyörűséget szereznek a lányseregnek, hogy nem jön szemekre az álom, pedig ugyancsak elfáradtak a putony-hordásban.

Hogy aztán nagyon későre jár az idő, a gondos gazda és szívélyes háziasszony elhelyezi a vendégeket. Bundákból, kihordott ágyneműekből jó fekhelyeket készítenek benn a kornában a nőknek; száraz szalmát, illatos szénát terítenek le künn a férfiaknak, lelkükre kötve, hogy a tüzes taplót sem egymás fülébe, se a szalmába ne dugják, mert akkor veszedelem támad: komolyan megharagszik a szép gazdasszony.

És elnyugszik a vig társaság lármája. Pár percz mulván ujra néma lesz a kolna környéke. Csak a tűzmáglyákból még pislogó és a hűvös szél által olykor lángra lobbantott zsarátnak, vagy egy-egy aludni nem tudó polgártárs pipájának tüze világít néha-néha s teszi láthatóvá az éjjeli kép egy részét.

Olyan az, mint egy tábor. Azt hinnők bivouakon vagyunk, pedig hát szüreti multság utolsó felvonása van előttünk.

E. Illés László.

CSEHÓPISTA.

(Népies elbeszélés.)

Irta: Csikós Márton.

(Vége.)

— Hej, kocsmárosné van-e jó bora? meg szép leánya? azt a csillagos egít!... Itt olyan hosszut szó-lott, hogy más embernek elég lett volna elmondani hat lélegzetre. Ekkor nem nézve senkit, fokosát odavágta az ablakhoz, melynek üvegei izról, izre törtek.

— Mi az ára?

— Öt forint!

— No jó, adok én ötvenet, ezzel leszálit lováról és zsebébe nyult...

— Ej, Pista — kiáltott Panni, kiugorva a csárda ajtón — minek az a nagy harag? mondá a leány, és összevissza csókolta Pistát, ki azonban megunva a csókok özönét, eltaszítá a reá csimeszkező leányt!

— Minek ez a czeremonia? — mondá Pista mogorván és oda dobta a pénzt, melyet a leány tette-tett kelletlenséggel tett el.

— Bort ide, nagyon sokat; aztán csókot eleget!

Hoztak is aztán bort olyat, melytől a bicska aligha ki nem nyílt a zsebében, Panni odaugrott, megcsókolta százszor. — Pista megunta már, megint eltaszította magától — hej, mert régi szeretője jutott eszébe!

— Minek ez a czeremonia! Ne nyalj-falj engemet, nem vagyok én csukor. — Bort ide, s az asztalra ütött fokosával s a poharak esörömpölve hullottak le a földre. Nem is látta már, hogy vittek neki; azt is öszszetörte vagy kiöntötte; a kancsót pedig egy a kármentőhöz vágta, hogy két szál lécz hátrafelé bicsaklott. Lehajtotta az asztalra szép fürtös fejét, amely tele volt bubánattal, bosszuval. Csak néha emelte fel sötét szemeit, amelyekben egy-egy könnyesepp csillogott.

Soha se tudta a csárdás, hogy mi baja lehet ennek a legénynek! Nem tetszett neki se a bor, se a csók, se a lány, se semmi e világon.

Nagy, nehéz sohajok törtek elő kebléből, s olykor-olykor félig nyögve, félig fogcsikorgatva hallatszék ajkairól néhány szakgatott szó, a „Julcsa“ meg a „hütelen“ stb. Előkerült valahonnan két darab vedlett cigány is, s rárikkantották azt a keserves nótát hogy :

Csehó Pista ne keseregi babádon;
Hisz a lepke sem áll meg egy virágon.
Bár szép volt is a hütelen, feledd őt,
Ád az isten neked is más szeretőt.

Panni odalapult a kutyakedvében levő legényhez, hogy rosz kedvét elvegye, buját feledtesse, amint ez többször sikerült is már neki, meg a — bornak. De ezuttal épen nem akart Pistán fogni a fizetett csók és ölelés. Jó ideig szótlanul ült az x-lábu asztalra könyö-

kölve; egyszerre fölkapta fejét, szemei vadul villogtak, eltaszítá a leányt, fölugrott, s mint aki nagy számadást végzett lelkével, kemény léptekkel távozott, azt sem mondván hátra, hogy befellegzett. Odakünn szürét vállalára vetve, gyorsan fölkapott a szellőre, s elvágatott a nagy Imádságos pusztába.

II.

Panni pedig bár erkölcsileg szegény lélek volt, s ahány szegény legény ment hozzájuk, mind körülcsókolta; Pistát mégis legjobban szerette; már ahogy az ilyen teremtés szeretni tud. Pista ezelőtt halászlegény volt, a Tiszaparton egy kis kunyhóba lakott; volt neki egy szép szeretője, Julcsának hívták. Szerették egymást nagyon! Hej, de mikor semmi sem tart örökké! Pista egyszer elment a vásárra s ezalatt ott járt szeretőjénél a szomszéd gulyásbojtár; elszerezte Julcsát s elmentek együtt. Ez fájt Pistának, betyár lett, s borba akarta fojtani bánatát. — Így ment ez egy esztendeig, mikor egyszer megtudta, hogy a gulyás elhagyta Julcsát; ekkor fölforrt benne a méreg és bosszút esküdött. Azt elhagyni, akiért ő odaadta volna mindenét, aki miatt ő kárhozatba ment! Annyit mondott csak: „Megállj gulyás!” Egyszerépen csütörtökre virradóra a gulyást halva találták a lebuki tó szélén!

*

Este van, milliom és milliom csillag van az égen; oly csend van a pusztán, mintha sirboltba lépne az ember, csak a szöke Tisza árja locsolgatja a partot; hab habra ütődik, s karikákat képezve tova iramlanak a víz sima tükrén. A Tisza partján egy kunyhó van, a vizre nyílik az ablaka. A kunyhóban mécs ég! Talán halott van. Igen, élő halott! Egy leány könyököl az asztal végén, sir, keservesen! Pistát siratja, ki miatta lett bujdosóvá. Késő már jó hugom! A Tisza közepén egy csolnak látszik lefelé jönni, egy alak áll benne, evez; a lágyfuvalmu lanyha szél lobogtatja ingét, gatyáját. Lejebb jön, búbanatos nótát dalol a hamis szivü szeretőről:

Emeld reám kincsem rózsám, ha szeretsz,
Gyönyörű szép két nefejts szemedet!
Kék nefejts patak partjára való;
Hej, patak az én szerelmem, — fájó szivem hervadó.

A lány meghallotta, kiment a partra s kendőt lobogtatva visszadalolt:

Fehér kendő a szerelem zászlója,
Gyere rózsám, ki a partra egy szóra.

A legény kifelé evezett, a parthoz ért; ott egymás karjaiba borultak és sirtak sokat, nagyon sokat, sokáig!... Ekkor megindultak a parton beszélgetve — végre elértek a Tisza azon részére, hol a part a víz fölött magasan áll. Ott megálltak, egymás karjaiba borultak, megcsókolták egymást... Csak egy loccsanás

hallatszott. A legény Pista, a leány Julcsa volt. Pista eltemette magát; mert gyilkos és rabló lett; Julcsa eltemette szégyenét!...

*

A pásztortüz körül heverész néhány gulyás!
— Szegény Csehó Pista! — mondja az öregbojtár.
— Hát Julcsa hová lett? — veszi fel egy másik a szót, a pipájában megnyomva a tüzet.
— Azt beszélik Pistával a Tiszába ölte magát — mondja a legfiatalabb.
— Hát Panni? — kérdi az öreg ismét!
— Éli a világát, Pistát elfelejtette.
— Tudtam, hogy rossz vége lesz, — mormogja ismét az öreg...

A páasztortüz kialszik, a juhászok elszunnyadnak, a szél lágyan lengedez!

A budapesti népszínház új operetteje, „A KIS HERCZEG.“

(Vig operette 3 felvonásban; irták Meilhac és Halevy, zenéjét szerzé Lecocq, fordította Rákosy Jenő. Először adott a népszínházban 1878. okt. 11-kén.)

A népszínház igazgatója, rendkívüli összeköttetésénél fogva azon helyzetbe jutott, miszerént Párisban előadandó vagy előadott új s nagy feltűnést keltő operetteket, egyidejűleg, vagy Páris után, — az összes európai színpadokat megelőzve — legelőször a budapesti közönségnek mutathatja be s szerez általa egymás után való előadásával 10—15 kellemes estét.

Ily nagy feltűnést keltő operette „a kis herceg“ is, mely a párisi Renaissance színházban f. évi január 25-ike óta, már több mint 200-szor került egy folytatásban színre, s siker tekintetében „Angot“ diadalával versenyez. Páris után mi budapestiek vagyunk az elsők, kik hallhatjuk s bámulhatjuk ez operette zenéjének szépségeit, mely valóban megérdemli azon nagy tetszést, melyet a párisi színpadon aratott, s nem csalódunk, midőn azt állítjuk, hogy Lecocqnak Angot-ja óta aligha volt szerencsésebb estéje annál, mint mikor először látta ez operette czimszerepében Jeanne Graniert, a párisiak Soldosnéját.

De lássuk a mese rövid vázlatát.

Parthené herceget (Soldosné) megházasítják, de Cambri hercegnővel, (Komáromy Mariska), noha még mindketten igen fiatalok, mindazáltal a nagyszülék az egybekelés megtörténését mindinkább siettetik, mivel a házasság által egy nagy vagyon megmentése van kilátásba helyezve. Az esküvő végbemenetele után azonban az érdeklettek úgy találják, hogy a házaspár még igen fiatal, ez okból elszakítják őket egymás kebléről s a hercegnőt postakocsiba ültetve elviszlik a lünevilli nemes kisasszonyok nevelőintézetébe, hol még két évet kell töltenie s csak azután lehet a kis herceg igazi felesége.

Ugyanekkor nevezi ki a király Frimust (Együd), a kis herceg egykori preczeptorát oda az irodalom

tanárának. S miután egy oly egyénre van ott szükség, kinek „külső figurája nem izgatja a növendék kisasszonyok képzelő-tehetségét s ki eléggé rút és kiállhatatlan“, ez okból Frimust, e komikus alakot találják a legalkalmasabbnak ez állomás betöltésére, miután az fel van ruházva a megkívántató tulajdonokkal.

Parthené herceget pedig menyasszonya után való búfelejtésül kinevezik komolyan saját nevét viselő ezredhez ezredessé azon meghagyással, hogy ezredével tehet, a mit akar. — A kis herceg ez alkalmat fölhasználva, miután a tisztikar hűséget esküdtött neki, első rendeletében kiadja, hogy ezrede kövesse oda, hová őket vezetni fogja, s még azon éjjel elindul Lunevillebe, a nevelő-intézetből kiszabadítandó forrón szeretett hitves társát.

A második felvonásban a lunevillei nevelő-intézetben vagyunk, hol a növendékek éppen énekgyakorlatot tartanak igazgatónéjük (Jenei Anna) vezénylete alatt, ki IV-ik Henriktől származik. — Az éneklecze alatt megérkezik az új professor Frimus, kinek arcza nem nyeri meg az igazgatóné tetszését s kinek nézetében a növendék kisasszonyok is teljesen osztoznak; e miatt kikaczagják s gúnyt üznek új tanárukból. E nem várt meglepetésre Frimus roppant zavarba jön úgy anynyira, hogy előadásában minduntalan belezavarodik. E mulatságos jelenet alatt megérkezik a kis herceg ezrede s ostrom alá veszik az intézetet. Mouladni, a kis herceg vivómestere (Sólymosy) tisztársaival mint parlamentaire kér bebocsáttatást s komolyan követeli a hercegnő kiadatását, de az igazgatóné hivatkozik a királyi rendeletre, mely neki a hercegnőt átadá, ez okból kívánatát egyszerűen megtagadja s így a következők kénytelenek minden siker nélkül távozni. Eméltatlanságon a hercegnő fellázad s elhagyni készül az intézetet, de az igazgatóné e szándékában meggátolja, a mennyiben bezáratja a dutyiba. Ekkor érkezik a kis herceg, tojásáruló paraszt leánynak öltözve. Egy gyönyörű rondeau-ban elbeszéli tojásárulási élményeit, miként üldözték a dragonyos tisztek s hogy megmentse ártatlanságát, jónak látta eldobni magától a kosár tojást.

Később a kis herceg magára marad s most legelső gondja feleségét feltalálni, a mi végre sikerül. Ép a dutyi ablakán keresztül csókolódnak, midőn Frimus, kinél a kolostor kulcsai vannak, alabárdosok kíséretében belép, a kis herceg, egy naiv, kedves jelenet alatt elbolondítja az ügyetlen professor fejét, szerelmet vallva neki s ez a hízog szavak által elragadtatva, mindenről megfelekedezik, ez állapotában a kis hercegnek sikerül tőle ellopni a kulcsokat s kiszabadítja börtönéből feleségét, ki az ablakon ledobja a vár kulcsát a katonáknak, kiknek segítségével beveszik a várat. Ámde az öröm csakhamar bura változik, mert egy levélben tudtára adatik a kis hercegnek, hogy a frank határon kezdetét vette a hadjárat s ezredével haladéktalanul induljon a harcra. Ez nagy csapás rá nézve, alig ölelé nejt, s már is el kell tőle válnia. Egy

szép coupléval bucsúzik el a hercegnőtől, ki továbbra is őrizet alatt marad az intézetben.

A következő felvonásban a szerző egy táborba vezet, hol nagyban mulatnak. A mulatozásnak azonban csakhamar vége szakad, mert a csata, melyet egy nappal későbbre vártak, megkezdődött. Roppant ágyuzás s csatazaj közt közeledik az ellenség, a nők kétségbeesve térdre omlanak, egy imaszerű karénekből fejezve ki aggodalmaikat. A csata legnagyobb hevében egy ezred jön segélyükre, a parthenéi ezred, élén a 18 éves ezredessel, ki valódi hős és elszántsággal szórja szét az ellenséget s ezzel megnyeri a csatát. Viharos élmények közt, diadalittasan érkezik sátorához s egy lelkesítő dallal buzdítja katonáit a további kitartásra. Majd kihirdeti a tábornok parancsát, mely abból áll, hogy miután a tisztek igen szeretnek ifjú hölgyek társaságában tivornyázni, e miatt az ellenség meglepetésétől minden perczen tarthatni: szigorú büntetés terhe alatt, az asszonyok jelenléte tilos a táborban. Ezután a kis herceg sátorába vonul, feleségéről ábrándozva, álomba merül, melyből puskalövés riasztja föl; újabb támadást vélvén, fekhelyéről felugorva kirohán, ez alatt azonban sátorába egy nő surran be, kit a katonák üldözőbe vettek. Többek figyelmeztetésére a kis herceg megvizsgálja sátorát, ha vajjon a „kísértet“ nem rejtőzött-e oda. Legnagyobb meglepetésére saját nejt, a hercegnőt találja ott, ki megszökött az intézetből; jelenlétét azonban a katonák előtt nem árulja el. Ezek távoztával az új házaspár magára marad s élvezik a viszontlátás gyönyörteljes perceit, egymás nyakába borulva hosszú csóközéporban adnak örömlüknek kifejezést. Jön az őrzár. A csókolózásra figyelmessé lesznek s kiderül, hogy a sátorban nő van elrejtve. Rögtön jelentést tesznek a tábornoknál, kinek parancsára Mouladni elveszi a kis herceg kardját, mivel megszegte a parancsot, mert hát „Tilos az asszony!“ — A rövid ideig tartó büntetés nyomban követi a jutalom, a csata megnyerésével az ostromlott város megadta magát s ez főleg a fiatal ezredes érdeme, ki önfeláldozó vitézségeért jutalmul visszakapja feleségét; és így a csata minden tekintetben meg van nyerve.

Ennyiből áll az élénk, érdekes szöveg, melyet ügyesen felhasznált a zeneszerző. A gyönyörű s hatásos részletekkel telt operette finoman, lágyan van hangszerelve és igen kedves áriákból áll. Mindjárt az első felvonás elején Frimus és Mouladni veszekedő kettőse igen mulattató; továbbá a szerelmi vallomás duetteje, bájos, behízog egyszerűsége által nagy hatást keltett.

Az előadás kitünően sikerült. Soldosné talán soha sem játszott jobb kedvvel, szeretetreméltóbban. Elragadó művészi játékával, gyönyörű énekével teljesen meghódította a közönséget; ez este művészetének teljes fényét ragyogtatta. Megjelenésekor zöld selyem vankoson hercegi virágkoronát kapott s „Megy könnye n le beg ve a kis feleség“ coupléjé után háromszor hihivták s minden felvonás után viharos él-

enzésben részesült. — Legtöbb dicsőséget aratott mellette Együd, kifogyhatlan humoru játékaival. Jenei Anna, Komáromy Mariska, Sólymossy nagyban emelték az est sikerét. A második felvonásban a női kar által előadott A. B. C. kart zajosan megtapsolták és ismételtették. — A diszletek újak, a jelmezek fényesek. Az előadás zsufolt ház előtt nagy tetszéssel folyt le s e siker által a népszínház repertoírja ismét gazdagodott egy kitünő kassa-darabbal.

Báthory R. Mihály.

Hamis játék.

Elbeszélés.

Irta: Hackländer F. W.

(Folytatás.)

„De, kedves Richard,“ — válaszolt a fiatal orvos mialatt komolyan maga elé tekintve, orvosi méltóságának jelvényét, botjának aranyos gombját csiszolta. — „Anyá és leány voltak azok, nem rokonok, de igen jó ismerősök.“

„Igen gyanus kifejezéssel mondd ezt, talán én is fájlaljam azt veled együtt.“

„Ahogy akarod, kedves Richard, Strammer Fanny kisasszony menyasszonyom.“

„Az ördögbe! — Nincs valami illatszered?“

„Ne beszélj így, kedves Richard, igazán fáj az nekem. A dolog már el van intézve és—“

„Arról később beszéljünk. Tehát a kisasszony ifjúkori szerelmed, azaz, ő szeretett beléd, mikor még bölcsőben feküdtél. — Bocsáss meg rossz élezeimért, nem tehetek róla — vagy roppant gazdag a te jövőendő bélid?“

„Nem.“

„Vagy kitünő családból való.“

„Az sem.“

„Ugy eláll az eszem és —“

„Tudom, hogy voltaképen jó ember vagy.“ mondá kis szünet után a fiatal orvos, mialatt szomszédja jobb-jára tette a kezét, „emlékszem, hogy mindig hü barátom voltál. Nos tehát el fogom neked mondani rövid szavakkal, mint függ össze ez a te rád, az életkedvelőre nézve oly megfoghatlan dolog.“

„Az ur adjon neked lehetőleg tiszta felfogási képességet,“ felelt Werkheim báró, miközben hátradólt a kocsai szegletébe. Halljuk és ne kimélj.“

„Tudod,“ kezdé beszédét a másik nyugodt hangon, hogy alig ismertem szüleimet, anyám születésekor halt meg, atyám meg öt éves koromban. Vagyontalan rokonok neveltek fel, de az első iskolákba járattak és később, midőn a gymnasiumba ide jöttem, egy családi ösztöndíj élvezetét nyertem el. De ez igen szűk volt s jó emberek nélkül, a kik pártomat fogták, alig vergődhettem volna valamire. E jó emberek közé tartozott első sorban tehát a Strammer család, mindenek előtt az elhunyt Strammer ur, ki, midőn még gymnazista voltam igen csekély árért egy padlásszobácskát rendezett be

számomra, reggelit is adatott nekem, gyakran juttatott valamit titokban s gyakran elvitt magával estén-kint vacsorára a vendéglőbe. Jól tudom,“ tette hozzá mosolyogva a fiatal orvos, „hogy ez utóbbi nemben élő igazolásul szolgáltam kissé szigorú nevével szemben, a ki ily esetekben is rám szokta volt bizni a ház kulcsát, hogy biztosan be legyen zárva, azt mondta jelentőséggel teljesen, hogy benne egyáltalában nem lehet bizni. És mégis nem igen volt állhatatosabb, megbízhatóbb és becsületesebb ember e jó öreg Strammernél. Istenem, mily esendesen tudott mulatni ez az ember, ha egyszer bezárult mögötte a ház ajtaja?“

„Ugy, már gyermekkorodban észrevetted s gondolkoztál is rajta?“

„O igen fel is tudom fogni, miért volt Strammer ur a házon kívül oly jókedvű és vidám, de négy fala közt gyakran komoly és bosszus, amint meghuzta és megalázta magát, hogy kikerülje a házi jeleneteket, de ami a legjobb akarat mellett is nem mindig sikerült.“

„De úgy látszik nem sokat tanultál belőle.“

„Ő megszeretett,“ beszélt tovább a fiatal orvos, anélkül hogy válaszolt volna barátja megjegyzésére s „s minthogy illedelmes fiú voltam és mindig kész arra, hogy hasznossá tegyem magamat, madame Strammer s a kis Fanny jóakarátát is megnyertem. Ő akkor talán tizenkilenc éves volt.“

„És te?“

„Tizennégy, ha jól emlékszem,“

„Ez évek alatt, kedves barátom,“ vélekedett Werkheim báró, „az apró kis viszonyok legveszedelmesebbjei köttetnek; vágygyal teljesen néztünk a felvirult szüzre semmiségünkben izzó érzelmekkel. Forró vágyat fedeztünk fel magunkban, hogy egykor mi is vivjünk ki ilyet, boldogok voltunk már azon eszmétől is, hogy édes lánczczal jutalmaztatunk meg, melyet egykor viselnünk kell. Képesek lettünk volna nemcsak első szülöttségi jogunkat, hanem jövőnket is eladni egy sovány lencse főzelékért. Azon idő volt az, midőn a pengetyű mellett énekeltük:

„Téged elhagyni, téged elveszteni,
Téged, ki betöltéd lelkemet.“

„És ő pengetyűzött,“ mondá mosolyogva a fiatal orvos, „s én kótákat másoltam hozzá s honorárium fejében aszalt szilvát és száraz zsemlyét kaptam. Dalokat is énekelt, az imént említetthez hasonlókat, de azok érthetőleg egészen más szeretett tárgyakhoz, valami ragyogó tiszthez vagy fiatal reményteljes tisztviselőhöz voltak intézve. S ha olykor dalaiban megcsendült ez:

„Te nem érzed, mily forró az én vágyam,“

nem palástolhattam el gyakran némi féltékenykedő haragot s gondoltam, hogy a boldogításnak ilyen esetében egészen másképp cselekedném, mert akkor szerettem Fannyt, mint ahogy csak egy fiatal éretlen negyedosztályú egy teljesen felvirágozott lánykát szerethet, akit naponkint való együtt-létben elég gyakran volt alkalmam csodálni ezen vagy amazon irányban.“

(Folyt. köv.)

Levelek egy szép lányhoz.

VII.

..... nov. 11. 187.

Az már egészen más, ha nem szeretted Ernőt; akkor okosan cselekedted, ha nem kötötte le neki magát. Van még elég ideje; az ember mindig várhat haláláig...

Azaz mit is beszélek? Roszul tett biz a! Nem azért, mert őt visszautasította, hanem mert a szerelem kérdéséből utasította vissza. Mit képzelsz? Mai világban szerelemmel indokolni az e-félét? Meglássa, minden józan gondolkodásu ki-neveti. S méltán.

Az a romantikus kor, mikor a szerelem kötötte össze a sziveket s ez vetette meg a boldogság egyedüli alapját, rég lejárt már. Nagyon elmaradt az a világtól, ki még ma is ilyenekre gondol. Holdvilág, lomblugas, suttogó szellők, olvadó sóhajok... Hahaha!

Én önt nagyon jól ismerem; ugyanazért ne csodálkozzék, ha azt mondom, nem hiszem, hogy ne nevetett volna, mikor e szót: szerelem, levelébe leírta. Legalább, ha gondolkozása a mai társadalmi műveltség niveauján (ezer bocsánat, hogy még francia szokat is keverek leveleimbe!) áll, így kellett tennie.

Tudja, ma mi a szerelem?

Megmondom.

Régen két, érzellemmel csordultig telt szív (ugyan nevéssen e bombasztikus szókon!) egymás iránti önzetlen vonzódása volt s ama vágy, hogy ez érzelmek egymás keblére átömölvén, a két szív egyesüljön, egygyé legyen s örökre így maradjon. Most is vonzódás és vágy: üres zsebeknek vonzódása a tömött tárczához, czim- és rangnélküliek vágya czim és rang után, hogy a tárcza tartalma a zsebbe ömöljön, a czim és rang átszármazzék s nem ugyan örökre, de addig, ameddig úgy maradjon. Hja, vége a szentimentális világnézetnek; realis korban élünk s nem érdemelnék meg a lételt, ha szembeállnánk a kor szellemével. S nagyon is jól van ez így. Mert hát azt mindenki beláthatja, hogy előbb élnünk kell s

csak akkor gondolhatunk érzelemfélékre, melyek utóvégre is semmit se hoznak konyhánkra. Fő a kényelem biztosítása s ha ez megvan, semmi sem oly könnyű, mint a szerelemre gondolni. Hogy példával is szolgáljak: ott van szomszédunkban az a földbirtokos, (tudja, az az 52 éves, kinek az a 17 éves felesége van); hát van-e ama nőnek egyéb dolga mostan jövedelmű férje oldalán, ki többnyire a tanyákon tartózkodik, mint a szerelemre gondolni? Hiszen ön is tudja a katonatiszttel s ama fiatal emberrel való históriáját...

No lássa!...

A mai szerelemnek esengése van s csakis azt szerethetjük, ki megfelel e kelléknek.

Remélem, efféle szerelmet értett Ernőre vonatkozó levelében s nem másat? — Mert csakis e szempontból helyeselhető kosáradása. Ha nekem nem hisz, kérdezze meg mamáját.

Ha jól emlékszem, nemrégiben azt híreszteltem önnek, hogy Jolán menyasszony s S. Endre jegyezte el. Mult este találkoztam Endre egyik barátjával, ki azt mondá, hogy vége mindennek. Jolán visszaküldé a jegygyűrűt. Érdekes valóban!

A frigy felbomlásának okai ezek: Mint Jolán szüleinek sikerült kitudni, Endre nem várhat annyit atyjától, amennyit mondott. Jótállt bizonyos egyénért 40 ezer forintig, az az egyén hirtelen esődöt mondott s a 40 ezer forintot Endre atyjának kellett megfizetnie; minthogy azonban neki már alig volt 10 ezer forintja, a hiányzó 30 ezret az Endre örökségéből kellett (Endre felajánlásával) pótolnia; tehát Endre 50 ezer frt. öröksége ma 20 ezerre olvadt. Ennyiért pedig csak nem adhatják neki Jolánt?! Gonosz nyelvek ugyan azt mondják, hogy Jolán közelebb egy pesti bankárral ismerkedett meg, ki 100 ezres vállalatokkal üzérkedik s ezt szeretted volna meg, ezért mondott volna fel Endrének, kinél különben is hűtlenséget kezdett tapasztalni... Nem tudom, miben áll a dolog; annyi szent, hogy Endre el is költözött innen s ügyvédi irodáját a szomszéd H. városba tette át, Jolán pedig gyakran látható mostanában valami idegen karján s Endrére rá se gondol; nem is érdemes reá a hűtelen!

Hanem arról a táncmulatságról mit sem irt. Csak a Fővárosi Lapokban olvastam róla valamit. Ön is ki volt téve.

Üdvözetemet!

VIII.

..... nov. 20. 187.

Mai levelem melléklete: Elemér költeményei. Most jelentek meg s barátom szivességéből 10 példány áll rendelkezésémre. Első példányomat is önnek szántam, legyen, mivel elüznie unalmas perceit; no mert azt hinni sem akarom, hogy nem unalmas perceiben is szépirodalmi művek olvasásával foglalkozik. Mire való volna is az? Ezek legfelebb egy kis nemesítő hatással vannak a lélekre vagy talán a hétköznapias gondolkodást emelkedettebbé teszik, a kedélyt és műveltségi érzéket finomítják, mi... Ez pedig édes-kevés kárpolás lenne ama kitünő s kiszámíthatlan hasznu élvezetekért, miket egymásközti egéznapi csasogásaikban oly bőven találnak...

Nagyon is természetes: hiszen a szép lányoknak sokkal magasztosabb a hivatásuk, semmint efféle dolgokkal foglalkozzanak. A női lélek a könnyed tereficsélést szereti, legörömebb időz az élet aprólékos hiúságainak kaleidoscopjával; gyűlöli az emészthetlen reflexiókat, melyek unalmas s gyönyörnélküli gondolatokra szorítanak... Ki kívánhatja hát hogy — mint az érzelmek kiváltságos birtokosai — egészen új térre: a gondolkodás terére lépjenek? Maradjon csak ez a komor férfiaknak, hisz Arany János (hallotta-e hírét?) is azt mondja:

Férfi az élet gondja...

Jól is van ez így. Csakis ekként hozhatjuk egyensulyba az élet mérlegét.

De meg különben is. Mig megérkezik az az idő, hogy kilépjenek a pipiskék tisztos seregéből, nem is hinné az ember annyit tanulnak!

Ismerik, mivel foglalkozik a konyhavegytan, (e nélkül lehetetlen jó gazdasszony lenni!) miféle törvényei vannak a lejtőn esésnek, mik a szép általános kellékei, hány zenedarabot irt Rafael, minő színeket alkalmazott festményein különös előszeretettel Beethoven, minő durból kezdődik Leonardó da Vinci 24. symphóniája, hogy szokta volt Pompadour udvarlónak hevesebb nyilatkozatait visszautasítani? stb. stb. Egyszóval minden szükséges dolgot úgy tudnak, mint a pinty...

Amit meg talán mégsem tudnának kellően, pl. az etikettet, arra a mama megtanítja. S kivált az etikettet! Ez a legfontosabb valami, mire a világbalépő lánynak legnagyobb szüksége van. Csak hogy példát említsünk: mi történnék az istenért, ha nem ismernék a szabályokat, melyek a fiatal emberekkel való érintkezésüket írják elő? Hova lenne tekintélyük, (ami ugyan a legkevesebb) ha ama bácsinak, kinek előbb szemlesütve, pirulva s teljes zavarban fogadták köszöntését, szivélyes üdvözetére most csak úgy odavetve, kurtán-furcsán nem így felelnének: isten áldja meg! (Emlékszik Márta nevű szakácsnőjokra, édes Evelin? Ó jutott eszembe e köszönésről. Hányszor mulattunk rajta!)

Hanem végre is ki győzné elősorolni azt a sok mindent, mikkel egy világbalépő leánynak fejecskeje telítve van?...

Bocsánat, hogy kissé félrecsaptam. Korántsem azért tettem ezt, hogy érdemöket kisebbitsem. Ugyan már mit kisebbithetnénk azon?

Tudom, hogy ön szokott olvasni; hisz egész kis könyvtára van a Ponson du Terrail, Montépin, Gaboriau stb. gyönyörű regényeiből... Gondolom, majd csak rá kerül e küldeményre is a sor.

Csak figyelmesen olvassa, édes Evelin. Fotolja meg minden szavát, kövesse gondolatait, (unalomból megteheti!) képzelje magát ama helyzetekbe, melyekben az egyes darabokat a költő írhatta; ha nem ért valamit, ismét olvassa el figyelmesen addig, mig megérti... Szeretném, ha hatással volna lelkére ez a szellem (ne kérdezze, miért.) Most az egyszer — az én kedvemért — emelkedjék ki rendes gondolatköréből s érzelmvilágából s élje bele magát pár pillanatra ebbe. Olyan lélek fog eléje tárulni, melyet még nem látott s amelyenről fogalma sincs...

Ha a fennebbieket tartja szem előtt e könyv olvasásánél, azt is megtudja, milyen az a hölgy, ki Elemért lebilincseli s általában minőnek kell lennie a hölgynek, hogy rendeltetésének megfelelően. A bizony! Mert önöknek rendeltetésük van és pedig magasztos rendeltetésük!

Elemér — mint tapasztalni fogja — azt tartja, hogy a nő a világ legremekebb teremtménye, hogy benne olvad össze csodálatos módon mindama anyagi és szellemi finomság, mi a természetben létezik. Szerinte egyedül a nő az, ki — ha isten trónja előtt az emberiséget kép-

viselni kellene — erre egyedül lehetne illetékes. Ő úgy nézi önöket (vagy legalább szeretné nézni) mint akik arra és avégből vannak teremtve, hogy fölemeljék az emberiséget az őt megillető eszményi magaslatra; hogy a csorbákat, melyeket a boldogság és tökélyesülés utáni törekvéseken körülmények és hiányok ejtenek, kisimitsák s végre, hogy közrehatásukkal az emberiségre hintsék azt himport, mely — valamint a virágé a virágnak — megadja az életnek szükséges illatát.

Ő az emberiséget egy nagy családnak tartja, melynek gyermekei mi s védő és ápoló anyái önök... Mindannak, mi gyöngédség, szeretetteljes odaadás, önfeláldozó nemeslelkűség, önöktől kell jönnie; az önök védő szárnyai azok, hova az oltalmat, üdülést kereső emberiség menekülni ohajt, hogy lankadásából felüdüljön s visszakapja az életkedvetnetán elhomályosuló szikráját a további küzdésre.

Szép magasztos, főséges feladat ez!

S minő könnyen elérhető.

Csak tudniok kell, hogy nők s érezni hivatásuk szentségét, melynek tudatában mint a nap, folytonosan fénylő és termékenyítő meleggel fognak elárasztani bennünket s ez által önmagukat. Csak szeressenek e szó legtisztább értelmében egész lelkükkel, teljes odaadással, ez az önök hivatása, ezt tegyék s megfeleljenek rendeltetésüknek, Vezérelvük Michelet e szavai legyenek: A nő hivatása először: szeretni, másodsor: egyet szeretni, harmadsor: mindig szeretni.

Hanem most látom, hogy levelem nagyon is hosszúra nyúlt s talán nem is veszi szívesen. Befelejezem tehát, küldeményemet még egyszer figyelmébe ajánlván.

Debreczeni színház.

(W. G.) Okt. 19-én mutatta be magát nálunk az operában Fekete Ignác tenorista és csakhamar megnyerte a közönség tetszését úgy kellemesen csengő, szépen kiművelt hangjával, mind pedig jelenítési tehetségénél fogva. Fekete Eleazarja kerekded, öntudatos alakítás volt, melyen meglátszott, hogy a szerep a művész által behatólag tanulmányozva és átértve volt. Egyes kiválólag sikerült részleteit a dalműnek a közönség élénken megtapsolta és úgy Feketét, mint Kocsis Irmát s Törököt — kikerül szintén a legnagyobb méltánnyal kell megemlékeznünk — többször zajosan kihívta. Fekete Ignác, ugyis mint rutinizott énekes és ugyis mint színész igen sok jeles tulajdon-

nal bír, így pl. a mi nagy ritkaság, ének közben is minden szavát tisztán megérthetni — de egyszersmind bizonyos, hogy úgy fejezzük ki magunkat — művészi modorosságtól sem ment, mi a figyelmes és összehasonlító szemlélő és hallgató előtt főleg a „Hunyadi László“ opera után — melynek czimszerepét Fekete okt. 22-én, mult kedden énekelte — tünhetett föl szembeszökőben. E szerepet Fekete szintén nagy műgonddal vitte ki, de nem egyszersmind a megkívántató magyaros erőtellyel és ifjai hévvel, mely ez alaknak mindenestre főjellege. — Művészet volt az, de nem atillában, hanem frakkban. Fekete mellett Mándokyné is excellált ugyanekkor és a 2-ik fölvonás nagy duettje, melyben Mándokyné jelesen művelt hangjának gyönyörű trilláival, biztos futamaival és tiszta variatioival gyönyörködtetett a közönséget, — viharos tetszésben is részesült. Feketét színházunkra nézve nyereségnek tartjuk.

Okt. 20-án a „Huszáresiny“-ben Nyilvay Irma gyújtó dalain kívül még izgalomba hozó magyar tánczával is bő tapsokat aratott. Mellette Szabó Bandi és Szathmáry Árpád meg Károly és ismét Szathmáry Árpád meg Károly és Szabó Bandi tetszetek legjobban a magát jól talált közönségnek.

Okt. 21-én itt először adatott: „Aszalai uram leányai“, vigjáték, mely határozott sikert aratott színpadunkon és a debr. közönségnek már közbeszéd tárgyává is lett; egyik ember a másiknak alig tudja eléggé dicsérni, hogy ez a darab milyen eredeti, milyen élénk, minő mulatságos, bohókás. Czélszerű is volna mihamarabb és minél többször adni.

Okt. 23-án került színre a „Nagyás hóbertja“ és valóban kár e bohózzattal derék művészeinket fárasztani.

Okt. 24-én potpouri színlapunk volt: Gringoire; A bokréta és Pajkos diákok. — Gringoirban a vendég Bárdi (Jakabovics L.) szép tehetséget mutatott be. A Bokrétaban Mészáros Ilkát tapsolta a tenyerek bőrléhámlásáig a tűzbejött földszint; a Pajkos diákokban pedig Nyilvay és Kocsis Irma, Ligeti Katalin, továbbá Szabó Bandi, Szathmáry Károly és Érczy működtek közre az est sikerében.

Tudomásul.

A „debreczeni irodalmi és művészeti kör“ megalakulása iránti érdeklődés anynyira általánossá lön, hogy az alapszabályokat végleg megállapító értekezleten mindenki jelen lenni óhajtana.

Mivel pedig a folyamatban levő szüret alkalmával sokan — épen az ügy iránt legbuzgóbbak közül — távoznak a városból: ezek kérelmére van szerencsém köztudomásra juttatni miszerint az alapszabályokat megerősítő értekezlet nem a

legközelebbi felhívásban közzé tett határidőben, hanem f. évi november hó 3-án d. e. 10 óra-kor fog a városház nagy termében megtartatni.

Mely körülményt, midőn köztudomásra juttatnám: ujlag is azon kérelemmel járulok városunk mindenrendű férfi és nő tagjaihoz, hogy az, ezen határidőben megtartandó értekezletre minél nagyobb számban megjelenni méltóztassanak.

Debreczen, 1878. okt 16.

Körösi Sándor,
ideigl. elnök.

K Ü L F Ö L D.

— **Oroszország** 300 millió rubelnyi hadi kárpót-lást követel a portától, míg erre nézve biztosítéka nincs, nem vonja ki seregeit Rumeliából. — **Northote** angol miniszter egy, vidéken tartott beszédében kimondta, hogy Anglia nem fogná tűrni, hogy az orosz seregek 1879. évi május 1-én túl is a török területen tartassanak. — **Oroszország** Anglia ellenébe zudította az afgán emirt, Anglia viszont Oroszország ellen a khinai császárt. — **Az olasz Cairol cabinetben** Bonelli a hadügyi, Akton a tengerészeti és Speciale a kereskedelmi tárczát vette át. — **Abdul Hamid** szultán Layard, konstantinápolyi angol követ ösztönzésére, sajátkezü levelet intézett Ferencz József ő felségéhez a régi barátságos viszonyok felújítása érdekében. — **Rotschild Maggie** bárónő (frankfurti ág) Guiche herczeggel, Gramont hg. volt miniszter legidősb fiával jegyet váltott. — **Románia** többé Oroszországgal conventiót nem akar kötni, hogy t. i. orosz seregek átvo-nulhassanak területén. — **Bessarabia** Oroszországnak átadatott. — **Pretis báró** Ausztriában, cabinet-alakítással bizatott meg. — **Beust gr.** párisi nagykövetté lett.

FŐVÁROSI HIREK.

— **Országgyűlési elnökké** Ghyczy Kálmán 77 szavazattöbbséggel, alelnökké pedig Várady Gábor és báró Kemény János megválasztottak. — **Dr. Rómer Flóris**, e napokban visszaérkezik külföldi utjából és a b.-ujfalusi kiállítás szervezeténél jelen lesz. — **Kin-esem**, a legyőzhetetlen paripa a most őszi budapesti versenyen ismét nyert és pedig 500 drb. 10 francos aranyat. Ez utolsó futása volt. Tulajdonosa ezentul lö-tenyészczélokra fogja használni.

Helyi tárogató.

— **A honvédsereg novemberi előléptetését** a hiv. lap már közlé, s az előlépők névsorában sok régi jó ismerőssel s városunk nem egy derék fiával találkozunk Megemlítjük az egész terjedelmében lapunk szűk kerete

miatt nem közölhető névsorból a következőket: I. A tetleges állományban alezredesekké lettek a gyalogságnál Say Győző, Simon Nándor, g. Balogh Sándor, Pintér Antal, b. Duszt Antal, a lovasságnál gr. **Csáky Kálmán**, Sveiczter Gábor őrnagyok. Századosokká a gyalogságnál Vidovics Menyhért (Debreczenben is állomásozott), Wollandt András (N.-Kállóból), hadnagygyá **Brett Lajos** (városunk fia.) II. A szabadságolt állományban a gyalogságnál hadnagy lett Bignió Albert (debreczeni fi), a lovasságnál alezredessé pazonyi Elek Gusztáv, hadnagygyá Czájlik István helybeli gazdasági intézeti tiszt. Százados-hadbíró lett a tetleges állományban Micskei Kálmán (a h.-böszörményi tkvezető derék fia).

— **„Az ellenállhatatlan“** Csiky Gergely ezen legujabb és 400 db. arannyal jutalmazott eredeti vig-játéka szinpadunkon is egészen új, ragyogó és a fővárosiakhoz hasonló díszletekkel és jelmezekkel hozatik holnap, szombaton színre. — A vigjáték többszörösen megkoszoruzott szerzője, Csiky Gergely megigérte, hogy ha csak körülményei engedik, szintén szerencsétlenni fogja színházunkat látogatásával darabja első előadásának estéjén, mely körülmény az ígérkező mű-élvezetnek még különösb érdeket is fog kölcsönözni.

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

I. bérlet. Pénteken, 1878. Okt. 25-én 17-ik szám.
a debreczeni színész-egyesület által adatik:

ERNANI.

Opera 4 felvonásban. Irta Piave, fordította Egressy B. zenéjét szerzé Verdi. Karnagy Konti.
(Rendező: Follinus.)

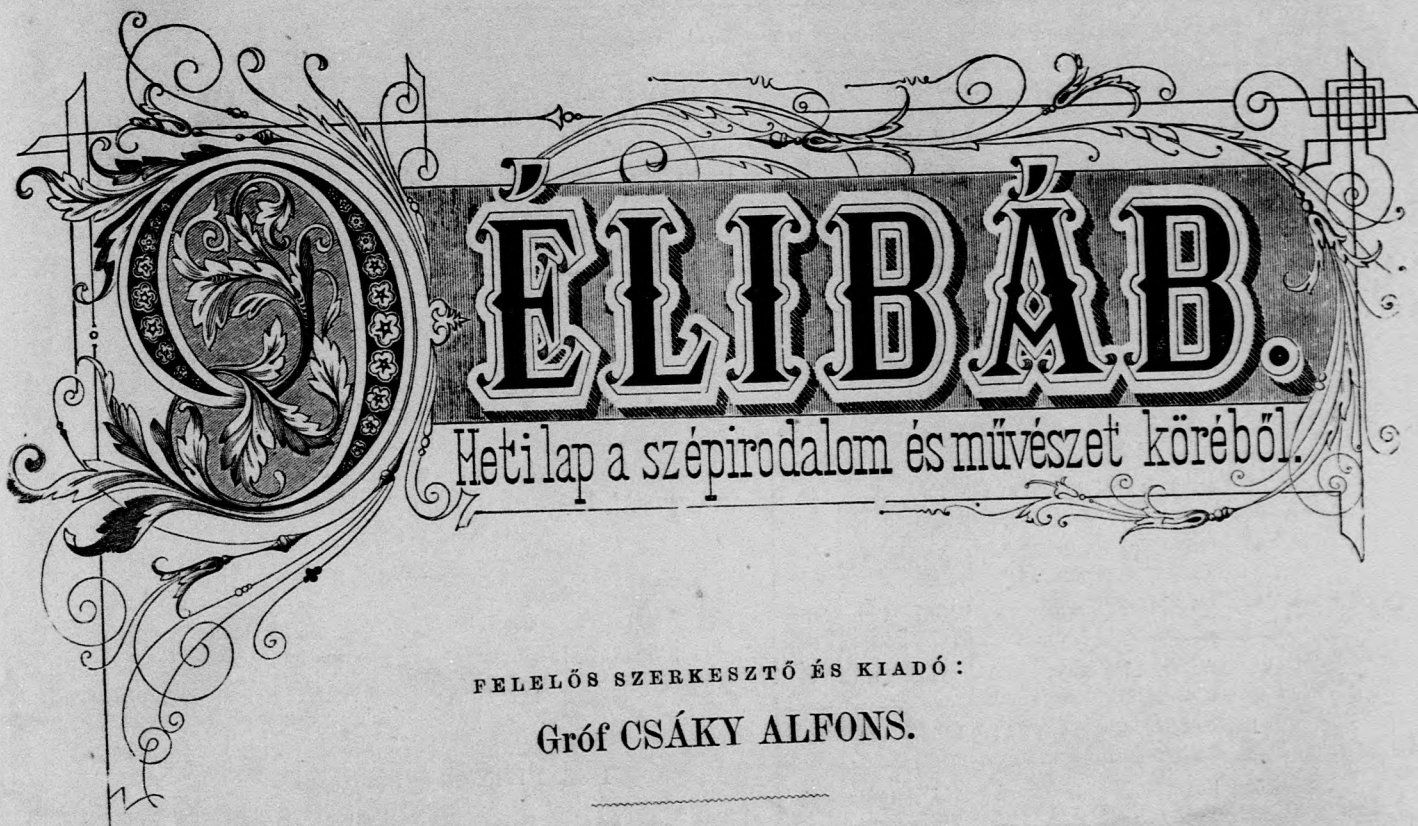
Holnap, szombaton e szinpadon először:

Az ellenállhatatlan.

A Karácsonyi pályázaton 400 aranyat nyert legujabb eredeti vigjáték 3 felvonásban. — Irta Csiky Gergely.

TARTALOM: 1. A költő titka. (költ.) Rudnyánszky Gyula. — 2. A divathölgy. (Épületes történet.) Hang Ferencz. — 3. A nők a műveltség és jogtörténetben. Seossa Dezső. — 4. Füg az égen. (költ.) Csengei Gusztáv. — 5. Szüretkor. E. Illés László. — 6. Csehó Pista. Csikós Márton. — 7. A budapesti népszínház új operetteje. Batory Mihály. — 8. Hamisjáték. Hackländer. ford. Aradi József. — 9. Tárca: Levelek egy szép lányhoz. Dengi János. — 10. Debreczeni színház. (W. G.) — 11. Tudomásul. — 12. Külföld. — 13. Fővárosi hírek. — 14. Helyi tárogató.

BORITÉK: Heti naptár. Sakktalány. Számrejtvény. Helyesen megfejtők nevei. Szerkesztői üzenet. Vegyes. Kiadói üzenet.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

Gróf CSÁKY ALFONS.

Megjelen minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6	frt.
Fél évre	3	frt.
Negyed évre	1	frt. 50 kr.

A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Szerkesztői iroda és kiadó-hivatal: Varga-utcza 2256.

Hirdetéseket lapunk számára elfogad HAASENSTEIN és VOGLER hirdetési irodája Budapesten és Bécsben, valamint GOLDBERGER V. Budapesten és kiadóhivatalunk.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1878.

HETI NAPTÁR.

Október.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-oroszm naptár	Izraeliták naptára	NAP		HOLD	
					kel. o. p.	nyug. o. p.	kel. o. p.	nyug. o. p.
26 Szomb.	Dömötör, Evariszt	Döme	14 Paraszkeva	29 Sab. Noah	6 37 4 51	7 27 4 35		
27 Vasár.	Sabina szüz	Szabina	15 Luczián	30 Roschodes	6 38 4 50	8 27 5 12		
28 Hétfő	Simon és Juda	Simon, J.	16 Longinus	1 March. R.	6 39 4 48	10 17 6 1		
29 Kedd	Zenobius	Zenobius	17 Oseás	2	6 41 4 46	11 21 7 2		
30 Szerda	Alfonz, Kolozska	Klandia	18 Lukács evang.	3 Ábrahám	6 42 4 45	este 8 11		
31 Csütör.	Farkas püspök	Emlékü. a ref.	19 Joel próféta	4	6 44 4 43	0 52 9 25		
1 Péntek.	Mindszent ünnep	Mindenszentek ü.	20 Arthem	5 Ahitofel	6 45 4 42	este		

SAKKTALÁNY.

Guszman Róberttől.

(Lóugrás szerént megfejtendő.)

ra	nagy	hogy	nyil	ned	És	des	szi
a	ki	uj	te	sed,	va	Ben	let
min	é	ra	cses	nap	Kelj	vem	Hir
va	mi	hát	tok,	s ti	vi	e	el
led	den	ke	uj	fel	já	vel	táp
kő	boz	Hogy	la	rá	fé	nyész	az
vég	Bá	gok	tünk	ő	Gyu	lál	nyé
Bim	zöt	csil	liuth	gid	e	rök	la.

SZÁMREJTVÉNY.

K—y-tól.

- 1, 3, A kik ezt mivelik, sápadt arczczal járnak, Denagyjövedelmet hoznak a kincstárnak. E nélkül majd minden ételed izetlen; Jól-jól belemarkol a nő, ha ügyetlen.
- 1, 2, 3. Erről ért az ember, meg a házi állat; De ki siket, az rá vonogat csak vállat; E nélkül a gyermek sem érti az anyját, Csak a vén zsupori számlálja aranyját.
- 1, 3, 1. Szidod a szakácsnét, ha ilyen levesed, Még ha éhes vagy is: eszel csak keveset.
- 6, 3. Fölséges egy látmány, ha hegy veszi körül.
Ha jól siklik sajkád: szived csak úgy örül.
De a mélység titka ám nagyon ne bántson,
Hogy a szép habléány magához ne rántson.
- 6, 3, 6. Hogy ne lenne ember ő is, a javából?
Csak a hont szeresse, lakjék bár akárhól!
3. Sok czikk, mikre ez a kerek betű illik,

Azt hinnéd, hogy csupa értéktelen holmik;

Pedig — ha az ahozértó megvizsgálja: A silány rezet is aranynak találja;

Mert a kor adta meg valódi nagy becsét, Mit fiatal fővel századrészben sem ért.

6, 3, 6, 1, 5. Sebes eső után utadat is állja,

Kivált ha vizének jó helyét találja;

Pedig — ha gátja nincs: még az sem merül el,

Mit lábadra húzol az ágy szélén reggel.

1, 2, 5, 6, 3, 6, 1. Bármire van szükség, menj be butikjába,

Ritkaság, ha nem lelsz olyat hamarjában, Csak aztán alkudjál derű s borujára,

Mert semminek nincsen ottan szabott ára.

1—6. Ezen hat betűben van legfőbb imája A magyar embernek, a mit szive tája

Gondolatban érez, testben ohajt birni, Miket nagy könyvbe is lehetlen beirni.

Ez ima magasztos, bár mondjad magadban;

Buzdit, bár érezzed csupán gondolatban; Fölségessé válik — mint éneknek árja

— Mint tenger zugása —
Ha több ezer ember veszi föl ajkára.

Megfejtési határidő nov. 1-seje.

A „Déliabáb“ 41-ik számában közlött sakktalány értelménye a következő:

Nekem is van, szó sincs róla,
Elég bajom, a világon:
De én azért sok emberrel
Nem cserélnék semmi áron;
Mig sok ember kisem látszik
Az adósság tengeréből, —
Én csak fülig vagyok adós
A jó isten kegyelméből!

A számrejtvény: „Ha férfi vagy, légy férfi.“ A betű-talányok pedig: „Levelek egy szépleányhoz.“ „Ki korán kél aranyat lel.“ „Remény.“ „Ének.“ „Dinnye.“ „Párna.“ — Helyesen a következő t. előfizetőink fejtették meg:

A debreczeni ref. tanítóképzede olvasóköre nevében: Duró János; Győry Zsuzsika, Nemes Ilonka, az első éves papnövendékek Ungvártt, Friedland Berta, Markovits Benő, Buday Vilma, Kálnoki Matild, Nagy István, Tóth Katinka, Fenyves Aranka, Böhm Szerafin, Kövesdy Mariska, Weisz Nina, Hevessy Géza, Vass Flóra, Karász Jenő, Német Berta, Körösy Katalin, Herczeg Klára, Vörös Sándor, Lehoczky Biri, Kardos Ferike, Nánássy Erzsike, Hochstätter Irma, Steiner Hermine, Péchy László, Zivuska Ferenczné, Komjáthy Piroska, Halassy Jolán, Kis Erzsike, Fekete Albert, Erdélyi Gyula, Málon Berta, Mikita Elek, K. I. Weber Gyula, Sárközi Ida, Kaizler Katalin, Guszman Robert.

A szerkesztő üzenetei.

W. E. Kolozsvárt. A „Saroltához“ című versnél jobbat kérek.

A nő és én. Némi javítással, alkalmissal felhasználjuk, addig egyebeket is kérek.

G. M. Budapest. „Fanni“ gyenge, rosszabb az elsónél.

N. K. Helyben. Nem váltak be.

S. D. Budapest. Mint látja, megkezdtük, a második részt kérem.

Sz. E. Helyben. „Izabella királynő fája,“ csinos, jövőszámban hozni fogjuk; csak előre fiatal barátom, s o r g a l o m és tanulmány mellett, e téren szép jövője lehet.

S. Jenő. Csak hogy végre megvan ön elégedve! az ígért cikket várom, az „összekapcsolást“ szívesen megengedem, csak kérni fogom, az illető számokat, nekem is megküldeni.

Quirin György. B.-Gyarmat. Küldeményeit nem használhatjuk.

Miután a sakk-, szám-, szó- és betű-talányoknak fogycatékán vagyunk, fölkérjük azon t. munkatársakat és munkatársnőket, — kik lapunkat ezekkel ellátták, miszerént ily küldeményekkel mielőbb megörvendeztetni sziveskedjenek.

V e g y e s.

Házasság és eljegyzés az angoloknál. Az angol nép természetében fekszik: gyűlölni lelkéből minden látványosságot, s azért családi ünnepélyeknél lehető szűkre vonja ismerősei körét, s érzelmeiből azok előtt is csak nagyon keveset mutogat.

A gyermek keresztelése is fölötte egyszerű, míg a bérmlás már némi pompával van összekötve.

Rendkívül kevés formalitással van összekötve egy fiatal pár eljegyzése. Ez annyira magán ügye a házassalandóknak, hogy a szertartás napja sincsen minden esetben előre meghatározva. Egészen a körülményekhez alkalmazkodnak.

Ha már az eljegyzés megtörtént, a leány karikagyűrűt kap ifjától, mely sima egyszerű arany egy kicsike gyémánttal — s helyét a balkéz negyedik ujján találja.

A „lány“ és „férfi“ kifejezés tudva alkalmaztatott

e helyen, mert az angoloknak nincsen külön kifejezése a „jegyes“ számára, s ha használja is a „bride“ és „bride groom“ szavakat, csak az esküvőnapja és a házasság első hetében alkalmazzák általánosan.

Mint hogy az eljegyzettek nem igen állanak olyan szoros ismeretségben egymással, mint az másutt a kontinensen szokás, egymással érintkezésük is nagyon szigorú korlátok közzé van szorítva, s minden bizalmaskodás, mint az illedelem megsértése tekintetik. Egy ölelés vagy épen egy csók, a legnagyobb sértésnek tekintetik, sőt merényletnek is mondható, mely a finom modor ellen követtet el.

Angliában tudvalevőleg a polgári házasság uralg; azaz a felek ép úgy köthetnek házassági szerződést, mint egyházi szertartás által. Mulatság, táncz, zene szóba sem kerül, bár a menyasszony szülei a házasságot megelőző estén „dinner“-vel vendégelik meg ismerőseiket, miután a szerződés megkötetett.

A menyasszony öltözéke a lakodalom napján fehér ruha fátyollal, narancs, myrtus és jázmin virágból készített koszoru ékíti a főt. A nyoszolyó leányok a lakodalmas háznál gyűlnek össze, onnan mennek a templomba, melynek előcsarnokában várják a menyasszonyt. Ez atyja vagy azon férfi karján jelenik meg, ki őt férjhez adja. A nyoszolyó leányok kettős sorfalat képeznek elül bocsátva a menyasszonyt, s követve őt párosával egész az oltárig, hol a vőlegény vár egy „groosman“-nel vagy „bestman“-nel. A többi, hívott vendégek akkorra már összegyűlnek a templomban, elfoglalták helyeiket, hogy tanui legyenek a szertartásnak.

Hajdan még a templomban fogadta a menyasszony a szerencse kívánatokat, ma már csak othon, hol a vendégek lakodalmi reggelire gyűlnek össze, melynél elsőrendű szerepet játszik a „házassági fölfujt,“ mely az új pár előtt áll.

Miután a lakomát elfogyasztották a menyasszony és vőlegény megfognak egy kést, s egyesült erővel döfik vele át a fölfujtat, melyet aztán a szolgák szétdarabolnak, s elosztják a jelenlevők közt. Erre jön a borivás az egybekeltek egészségére. Sokan a házassági fölfujtból haza visznek egy darabkát, s különösen a lányok némi remélkedő babonát kötnek hozzá, — ehez t. i. a tézta elviteléhez, különösen a nyoszolyó lányok vannak fölhatalmazva. Egy kicsi darabkát a jeggyűrűn huznak keresztül, s azt a párna alá téve, a leány jövődöbéljét véli megláthatni álmában. A menyasszony pedig rendszerint el szokta követni ezt a kis ártatlan szellemidézést barátnői kedvéért. Az esküvőn jelen nem levő rokon számára posta útján küldenek el egy kis darab „házassági fölfujtat.“

A lakoma bevezésére rendszerint a menyasszony ad jelt, amenyiben eltávozik, hogy fehér ruháját uti öltönyvel cserélje fel. A vendégek azonban még együtt maradnak s a ház kapuja előtt gyűlnek össze, hogy búcsuzhassanak, s az elutazás pillanatában, régi szokás szerint, papucsot és rizst dobjanak utánuk, mint a szerencse és boldogság jelképeit.

A fiatal pár elutazta után a társaság szét oszlik.

A nászajándékok, melyek az eskövót megelőző napokon gyűlnek egybe, egy mellékszobába közszemlére állíttatnak. — Ez ajándékok azonban mindinkább a gyakorlati életben használhatóságokra céloznak azért nem mindig alkalmasak a mutogatásra. Mert, míg egy karperecset, melltűt, s más ilyet szívesen mutogatunk, kevésbé tartjuk szükségesnek mindenki elé állítani a vasalót, szénlapátot, ágyat és más házibutort, vagy eszközt. Tudnunk kell ugyanis, hogy Angliában a nő, saját öltözéke, ékszerai és némi fehérműn kívül épen semmit nem visz férje házához, azért nem közönséges vakmerőség egy szerelmes férfinak megházasodni; megkönnyíteni tehát a házasi élet korán mutatkozó keserveit, hivatvák az ajándékok s azok gyakorlatias volta.

Egy hirlapi tárcza. Girardin Emil írói jelentősége a harminczas évek utolsó felében vette kezdetét, midőn ő az ellenzék soraiban állt. A párisi hirlapirodalomnak addig ismeretlen jelentőséget adott, mely természetesen egész Franciaországra kiterjedt. Így ő volt az első, ki szabályszerű politikai napi tudósításokat közölt lapja élén, s a naponkinti „regénytárczát“ behozá. Midőn 1839. és 40-ben csillaga (azaz ujsága) homályosulni kezdett, egy szellemdus nő lett megmentője és — ami még pikantabbá teszi a körülményt — anélkül, hogy ő maga is tudta volna; e nő senki más nem volt mint tulajdon neje. Ugyanis a „Presse“ minden hétfői tárczájában egyszerre „párisi levelek“ kezdtek megjelenni a fővárosi élet és mozgalmakról, melyek mindent tárgyaltak, mi érdekes volt, s a közlést megérdemlé, mindezt a legdiszesebb alakban és — a mint látszék — igen gyakorlott szellemdus tollból. E levelek alá „Vicomte de Launay“ volt írva. Se Girardin maga, se az olvasók nem gyaníták, ki rejtőzhet ez álnév alatt. Minden szombat megkapá a városi postán, a tisztán leírt kéziratot a következő hétfőre. Tiszteletdíjat — ez volt az első gyűjteményt kísérő levélben — a szerző nem igényel, de kéri, hogy ne kutassanak kiléte iránt, mert különben többet nem fogna küldeni. A szerkesztőség részéről tehát nem kutattak többé a szerző után. E mellett a „Presse“ a legolvasottabb lappá lön és hétfőnkint a számonkint való eladás a boulevardokon gyakorta 75—80,000-re ment.

Girardin, ki e fényes eredmény legjelentékenyebb részét önmagának tulajdonítá, mit annyival könnyebben tehetett, miután az állítólagos vicomte soha se lépett elő, épen nem vette rossz néven, hogy őt a „hirlapirodalom feje“ czímmel ruházták föl, melyhez később hozzá tervék: „il avait son Waterloo, comme le grand empereur.“ (Neki is megvolt Waterloója, mint a nagy császárnak.) E Waterloo előpostája legközelebb a Launay-féle hétfői tárcza kéziratának kimaradása volt, szombat jött, el is mult, de kézirat csak nem jött. E mellett Girardin neje e hét folytán aggasztó betegségbe esett. A szerencsétlen szerkesztő sopánkodva ült a beteg ágyánál; nejét nagyon szereté, azonban mégis majd inkább szívén fe-

küdt a kézirat kimaradása is. „Valld be csak Emil,“ szolt Gay Delphine a nő, — „Valld be csak, hogy inkább gondolsz vicomte Launayra, mint reám.“ A férj az ellenkezőt állítá. „Egy sorocskát sem kérek többé a vicomtetől, kiáltá, „csak te gyógyulj meg!“ — Ugy tehát végy egy tollat és írd, „viszonzá a beteg, s ágyában fölegyenesedett. Giardin megtevé, mire felszólíták a nélkül, hogy tudta volna, hogy mit jelentsen az. Neje diktálni kezd, ő ír, de mindinkább bámul és elijed, neje mosolyogva diktál tovább, mert nincs veszteni való idő, ha akarják, hogy a tárcza hétfőn megjelenjen. E módon tudta meg Girardin, hogy tulajdon neje volt lapjának legjelentékenyebb munkatársa. A „párisi levelek“ — később külön lenyomaton könyvalakban jelentek meg és ma is igen olvassák.

Amerikai vendéglők. A következő adatok mutatják, mily iszonyu vendéglői berendezéseket vesz igénybe Amerikában az idegenek forgalma. Ezek egyikében 6-800 háló-szoba van egy föld alatt; 300 szolga áll a vendégek rendelkezésére. Gőzmosó intézete is van, mely egy nap 4000 darabot mos, egy inget 15 perc alatt kimosva, szárítva és vasalva kézbesítenek. Évenkint 10,000 darab marha husát tálalják föl benne. El lehet képzelni, mennyi csöngetyűje és táviró készlete van, miután min egyik szobában van egy. 25 társaskocsi és különféle járművek folytonosan tevékenységben vannak az utasok kényelmére. A szobák előtt másfél mérföldnyire verendák és balconok. Minden háló-szobában meleg és hideg fürdő. Az egész épületben 100 mérföld hosszú gázcső és vízvezeték van alkalmazva; sőt naponkint 10 guineért itt egy a legnagyobb fényűzéssel berendezett menasszony szobát is lehet kapni.

— **Furcsa recept.** Egy udvariatlan elméncz a következő hirdetményt teszi közzé: Aki soha el nem szakadó csizmát akar készíttetni, annak tanácslom, hogy a csizma fejét valamely boriszak gégejéből készíttesse, mert az a vizet be nem veszi; a talpát pedig pletykasszony nyelvéből, mert az soha el nem kopik. — Lám, ilyen goromba emberek is vannak a világon!

Szin-vakság a svédek között. Holmreng tanár érdekes statisztikai kimutatást közöl a svéd szin-vakokról. Emliti, hogy Svédország férfi lakosságának 3% a szenved e bajban, míg a nők közül csak 2%. A szin iránti vakság a szülőktől örökölhető, de a nőket kiméli; gyakran egész nemzedékeken ugrik át és a következő nemzedékben ismét jelentkeznek.

Kiadói üzenet.

— **Felkérjük t. vidéki előfizetőinket, hogy az elmúlt és a f. évnegyedre vonatkozó előfizetési pénzeket mielőbb kiadó-hivatalunkhoz beküldeni sziveskedjenek.**